

**Ondřej Rolník, První světová válka v učebnicích dějepisu před a po sametové revoluci,
Diplomová práce FF JCU, České Budějovice 2022.**

Posudek oponenta

Výzkum učebnic dějepisu není nové téma. Při hledání metodologických inspirací mohl Ondřej Rolník sáhnout například po základním díle francouzského historika Marca Ferra Jak se vyprávějí dějiny dětem po celém světě, které vyšlo nedávno v českém překladu a jež pracuje se školními texty jako místy paměti. Neučinil tak a mimo svůj zájem prozatím nechal i další zahraniční bádání, z nichž bych jeho pozornosti doporučil především dlouhodobou a soustavnou činnost braunschweigského výzkumného centra Leibniz-Institut für Bildungsmedien - Georg-Eckert-Institut. Na škodu je i opomenutí nejnovějšího dění v této oblasti u nás. Na mysli mám především antologii textů učebnic z období komunismu připravenou v Ústavu pro soudobé dějiny Kamilem Činátlem.

Při koncipování své práce autor vycházel z některých starších publikací českých didaktiků a jako metodu zvolil diskursivní analýzu doplněnou o analýzu didaktickou. Předmětem jeho rozboru se stal výklad dějin mezi léty 1914 až 1918 v učebnicích dějepisu vydaných od roku 1948 do současnosti. Výchozí soubor těchto textů stanovil spíše nahodile, v čemž spatřuji základní nedostatek práce. Především pro období do roku 1989 chybí některé tituly, které se ve škole dlouhodobě používaly (Joza, Jílek, Charvát). Pro potřeby analýzy by bylo nutné pracovat s uceleným korpusem textů, nebo alespoň stanovit jasně kritéria jejich výběru.

Při vlastním zpracování práce prokázal Ondřej Rolník zájem o sledované historické období a znalost základní literatury jemu věnované. Vlastní analýza učebních textů je provedena detailně s porozuměním dobovému kontextu, v němž vznikaly. Za hlubší rozpracování by stála část Dějepis a jeho cíle za komunistického režimu, především z pohledu dobové diskuse o významu dějepisné výuky, která se následně promítala do proměn organizace základního a středního vzdělávání a zároveň i do obsahu učebnic. Bude-li zájem diplomanta o téma pokračovat, doporučoval bych mu ubírat se právě tímto směrem, spíše než pokračovat v komparaci rozdílů v obsahu učiva v totalitním a demokratickém režimu, který mnoho překvapujících závěrů nepřinese.

Předložená diplomová práce obsahuje vedle výše uvedených nedostatků spoustu poctivé snahy a ukazuje na autorův zájem o danou problematiku i schopnost přemýšlet o ní. Po stránce formální se autor nedopustil větších prohřešků. Díky těmto kladům ji hodnotím ještě známkou velmi dobře.

V Černýšovicích, 17. srpna 2022

Mgr. Zdeněk Bezecný, Ph.D.